

Африканската чума по свинете: въведена е биосигурност на много високо ниво

Африканската чума по свинете (АЧС) е едно от най-значимите заболявания при домашните и дивите свине поради високите си нива на смъртност, липсата на лечение и ваксина. Веднъж проникнала в дадена държава, болестта има силно негативно въздействие върху националната, регионалната и международната търговия, поминъка на свиневъдите и ловното стопанство. Изкореняването на тази болест е изключително трудно и при дивите свине може да отнеме години.

Първият случай на АЧС в България бе установен на 31.08.2018 г. при домашна свиня в с. Тутраканци, Варненска област, като огнището бе ликвидирано за 24 часа. При дивите свине за пръв път болестта е установена на 23.10.2018 г. в ДГС - Силистра, териториално поделение на СЦДП - Габрово, непосредствено до границата с Румъния, в землището на с. Кайнарджа. Два дена покъсно на 500 м от това място е открита друга дива свиня с положителни проби. На 01.11.2018 г. в ДЛС „Балчик“, териториално поделение на СИДП - Шумен, в землището на с. Българево са констатирани още два случая. На 27.12., отново в ДГС - Силистра - АЧС при дива свиня, както и на 10.02.2019 г. в ДГС - Суворово, в близост до Девня. Последният случай е от 22.02.2019 г. в ДЛС „Тервел“.

С оглед на усложнената епизоотична обстановка през 2018 г. в България са предприети редица мерки от ловностопанска гледна точка за редуциране на плътността на дивата свиня до приемливи нива, както и за спазване на биосигурността като превантивна мярка.

- Със заповед № РД 09-178/22.02.2018 г. на министъра на земеделието, храните и горите е определена работна група, която да изготви и представи анализ относно необходимостта от предприемането на мерки, както и възможните финансови разходи, свързани с редуцирането на популацията на дивата свиня.

- Създаден е Координационен съвет (заповед № РД 09-596/27.06.2018 г.) на министъра, който да координира изпълнението на територията на България на мерките от Плана за превенция и контрол на заболяването АЧС, изготвен от работна група по заповед № РД 09-567/15.06.2018 г. на министъра.

- С цел финансовото облекчаване на ловците и стимулирането на индивидуалното ловуване на дива свиня цената на разрешителните за индивидуален лов (съгласно заповед № РД 48-8/26.01.2018 г.) на министъра е намалена от 30 на 1 лев.

- Намалени са и минималните цени за ползване на дива свиня по линията на организирания ловен туризъм: при индивидуален лов - за отстреляна дива свиня до 1 г. - 0 , за отстреляна дива свиня от 1 до 2 г. - 0 , за отстреляна женска над 2 г. - 100 , съгласно заповед № РД 48-56/29.06.2018 г. на министъра; при групов лов - за отстреляна дива свиня до 1 г. - 0 , за отстреляна дива свиня от 1 до 2 г. - 0 , за отстреляна женска над 2 г. - 100 , съгласно заповед № РД 48-62/18.07.2018 г. на министъра.

- Във връзка с указанията, дадени от Изпълнителната агенция по горите за необходимите мерки, които е необходимо да се предприемат от страна на ловците по време на лов на дива свиня, утвърдени със Заповед № 704/25.07.2018 г. на изпълнителния директор на ИАГ, през юли 2018 г. от на всички регионални дирек-

ции по горите са организирани срещи с председателите на ловните дружини, като указанията са сведени до знанието им. В указанията е описана необходимостта от изграждането на ями за отпадни животински продукти в ловностопанските райони на ловните дружини. Срокът за изграждането им е 25.09.2018 г. и е определен в писмо от ИАГ до всички РДГ с изх. № ИАГ-17018/03.09.2018 г., с което са изпратени указания от Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ) за техническите характеристики на ямите за отпадни животински продукти. Указанията са сведени до знанието на всички ловни сдружения. Общият брой на изградените ями за отпадни животински продукти в страната към 21.01.2019 г. е 2410.

- За обучение на ловците от ловните дружини за АЧС, биосигурност и други болести по дивеча по програма, утвърдена от БАБХ, са организирани курсове, в които взеха участие по двама ловци за всяка ловна дружина. От 06 до 24.07.2018 г. подобни обучения са преминали на територията на цялата страна.

- Изградено е оградно съоръжение за възпрепятстване на движението на диви свине по сухопътната граница с Румъния, съгласно заповед № РД 09-671/25.07.2018 г. на министъра на земеделието, храните и горите. Оградата е с обща дължина от 133 км и е завършена през август 2018 година. До цялостното ѝ изграждане е създадена организация за 24-часово непрекъснато наблюдение и охрана на трасето на съоръжението от служители на ИАГ, държавните предприятия и териториалните им поделения.

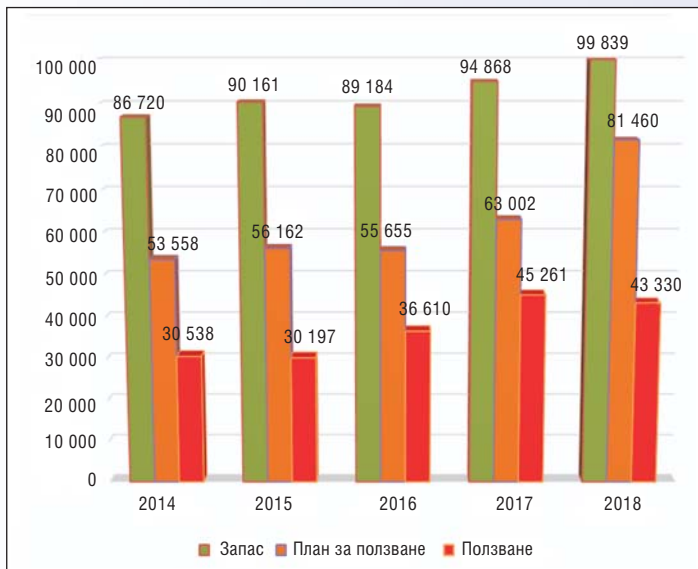
- На граничнопропускателните пунктове от ИАГ и държавните предприятия е организирано поставянето на специално изработени от ЮЗДП - Благоевград, информационни табла с текст на осем езика, предупреждаващи за опасността от заболяването. ЮЗДП издава и разпространява с помощта на останалите държавни предприятия диплянка в тираж 60 000 броя „Африканска чума по свинете - участниците в ловни излети носят отговорност“, която съдържа съвети и препоръки към ловците.

- Извършено е транспортирането и разпределението на над 100 000 комплекта за вземане на проби от отстреляни диви свине, като средствата са осигурени съгласно Постановление № 130/05.07.2018 г. на Министерския съвет относно одобряване на допълнителни разходи/трансфери за 2018 г. по бюджета на Министерството на земеделието, храните и горите за обезпечаване изпълнението на мерки за предотвратяване появата на африканска чума по свинете в Р. България.

- През миналата година бяха издадени редица заповеди на министъра на земеделието, храните и горите, с които е ограничен груповият лов на дива свиня или използването на ловни кучета при провеждането му във връзка с усложнената епизоотична обстановка. Със заповед № РД 48-63/25.07.2018 г. на министъра бе забранен груповият лов на дива свиня на територията на цялата страна като превантивна мярка с цел недопускане на болестта на територията на страната. Заповедта бе отменена със заповед РД 48-77/26.09.2018 г. на министъра, с която е забранено провеждането на групов лов на дива свиня около огнището на АЧС в с. Тутраканци, ловностопанските райони по държавната граница с Румъния, около пристанището и курортите на Варна. Забранено е и използването на кучета при провеж-

дане на групов лов на дива свиня в буферната зона около огнището и около високорисковата територия по границата с Румъния. Впоследствие са издадени заповеди №№ РД 48-79/05.10.2018 г., РД 48-89/13.11.2018 г., РД 48-94/10.12.2018 г. и РД 48-101/28.12.2018 г. на министъра, които въвеждаха ограничения по ловно-стопански райони в провеждането на груповия лов на дива свиня съгласно новоконстатираните огнища на АЧС в страната или разрешаваха провеждането на групов лов, но без използването на ловни кучета. Издадена е и министерска заповед № РД 48-85/29.10.2018 г., с която е въведено разрешение при възникване на огнища на болестта АЧС, в инфектираните зони около тях, служители на ИАГ, РДГ, държавните предприятия, БАБХ и областните дирекции по безопасност на храните да имат възможност да прилагат санитарен отстрел на дива свиня и при необходимост да ползват селективни капани за улова ѝ.

На фона на взетите мерки за редуциране на запаса на дивата свиня в страната данните за реализираното ползване на вида за 2018 г. сочат, че са отстреляни 43 330 диви свине (по справка от system.iag.bg към 28.01.2019 г.), при запас 99 839 и план за ползване 81 460 броя. Това съставлява 53.2 % от плана, като за сравнение на фиг. 1 е представено ползването на дивата свиня в страната за последните пет години. В тази справка не са включени отчетени 1255 отстреляни екземпляри през януари тази година. От графиката е видно, че за 2018 г. поради усложнената епизо-

Фиг. 1. Ползване на дивата свиня в България за периода 2014-2018 г.

отична обстановка планът за ползване на дивата свиня в национален мащаб е процентно завишен спрямо предишните четири години. За 2014 г. планираното ползване е 61.7 % спрямо пролетните запаси, за 2015 г. - 62.3 %, за 2016 г. - 62.4 %, за 2017 г. - 66.4 %, и за 2018 г. - 81.6 %. Въпреки че груповото ловуване на дива свиня през есента на 2018 г. е разрешено и в сряда, освен в събота, неделя и в дните, обявени за официални празници, отчетеното ползване за 2018 г. е по-малко от предходната 2017 година.

Във връзка с проведено заседание на Ловния съвет към ИАГ на 16.08.2018 г. е взето решение за изменение на чл. 54, ал. 2 от

Фиг. 2. Издадени разрешителни за индивидуален лов на дива свиня и отчетено ползване за периода 18.07.2018 - 20.01.2019 г.

Правилника за прилагане на Закона за лова и опазване на дивеча, като отпадне изискването подборният отстрел в ловно-стопанските райони на ловните дружини да се извършва в присъствието на служебно лице. Изменението е публикувано в „Държавен вестник“ (бр. 88 от 2018 г.).

На фиг. 2 е показано разпределението на издадените разрешителни за индивидуален лов на дива свиня и отчетеното ползване по РДГ за периода 18.07.2018 - 20.01.2019 година. Общият брой на отстреляни диви свине е 1935, като разпределението по видове ловно-стопански райони е: в държавни ловно-стопански райони - 1073 (при издадени 857 разрешителни), в дивечовъдни участъци - 307 (при издадени 298 разрешителни), в ловно-стопански райони на ловни дружини - 555 (при издадени 4072 разрешителни).

На проведен брифинг за медиите от страна на БАБХ на 24.01.2019 г. е съобщено, че АЧС към настоящия момент е овладяна и под контрол у нас. През януари е проведена и първа за Европа мисия за обмяна на опит за заболяването. Оценката на международните институции е, че у нас е въведена биосигурност на много високо ниво в индустриалните ферми и по време на лов и има добра система за идентификация и регистрация. Международните експерти са констатирани, че проблеми биха могли да възникнат най-вече от фермите тип „задан двор“, т.е., когато стопаните отглеждат свине, без да са информирали ветеринарните власти. В тази връзка от съществена важност е домашните свине, най-вече отглежданите в домове на ловци, да бъдат прегледани от регистриран ветеринарен лекар.

Мерките за противодействие на АЧС в страната са насочени най-вече към биосигурността с цел да се намали възможността за прехвърляне на заразата между дивите и питомните свине и са базирани върху Стратегията на Европейския съюз за африканска чума по свинете (SANTE 7113/2015). В нея са заложили критерии за биосигурност на търговските и нетърговските свинеферми, на стопанствата на открито, мерки в заразени зони, биосигурност за ловците и персонала, търсещ и боравещ ръчно с труповете на диви свине, вземане на проби, обезвреждане на труповете на диви свине и провеждане на кампании за осведоменост. Тази стратегия е насочена към държавите членки, засегнати от болестта и свободни от нея, но са под риск от проникване. За да бъде предотвратено последващото разпространение на заболяването в страната, е необходимо да се изпълняват мерките, заложили в Стратегията, по хармонизиран начин.

Дирекция „Ливно стопанство“ на ИАГ